

Riešenie environmentálnych škôd na Natura 2000

*a na chránených druhoch a chránených
biotopoch európskeho významu*

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Vydala: Slovenská agentúra životného prostredia, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Autori: Tatiana Horňanová, Miroslava Lacková, SAŽP

Grafický dizajn: Stanislav Hupian, SAŽP

Tlač: Printline, s.r.o, Pri Dynamitke 11, 831 03 Bratislava

Náklad: 1000 ks

Vydanie: jún 2022

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Informačná brožúra

Riešenie environmentálnych škôd na Natura 2000 si kladie za cieľ poskytnúť verejnosti základné informácie v oblasti environmentálnych škôd, ich riešenie s dôrazom na prevenciu a nápravu zameranú na podporu zachovania biodiverzity Natura 2000 prostredníctvom manažmentu škôd.

Politika Európskej únie v oblasti životného prostredia sa zameriava na vysokú úroveň ochrany životného prostredia, ktorá vychádza zo zásad: prevencie, nápravy škody z finančných zdrojov znečisťovateľa a princípu predbežnej opatrnosti, najmä ak hrozí nebezpečenstvo nenávratného alebo závažného poškodenia biodiverzity, pričom pochybnosť a neistota, či sa tak stane, nesmú byť dôvodom na odklad opatrení, ktoré majú poškodeniu zabrániť.

Východiská

V roku 2004 prijala Európska únia **Smernicu 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd**. Týmto právnym predpisom sa v EÚ prvýkrát uplatňuje zásada „**znečisťovateľ platí**“ a komplexný režim zodpovednosti za škody spôsobené na životnom prostredí. Subjekty majú prevenciou predchádzať environmentálnej škode, ak ju napriek tomu spôsobili, sú zodpovedné za jej odstránenie. Jedným z hlavných cieľov uplatňovania smernice je **zastavenie straty biodiverzity, minimalizácia dopadov znečistenia a odstránenie environmentálnej škody**.

V roku 2007 Slovenská republika transponovala smernicu do **zákona č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. septembra 2007 (ďalej „zákon o EŠ“). Zákon definuje environmentálne škody na vybraných prírodných zdrojoch, ktorými sú chránené druhy a chránené biotopy európskeho významu, voda a pôda.

Právne predpisy

súvisiace s ochranou biodiverzity, smernicou o environmentálnej zodpovednosti a zákonom o EŠ

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/EHS z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva v znení smernice Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

Základné pojmy

vo vzťahu k chráneným druhom
a chráneným biotopom európskeho významu

Environmentálna škoda (EŠ) na chránených druhoch a chránených biotopoch je škoda, ktorá má závažné nepriaznivé účinky **na dosahovanie alebo udržiavanie priaznivého stavu ochrany chránených druhov a chránených biotopov** s výnimkou už skôr identifikovaných nepriaznivých účinkov vzniknutých následkom konania prevádzkovateľa, na ktoré bol výslovne oprávnený v súlade s osobitným predpisom.

Bezprostredná hrozba environmentálnej škody (BHEŠ) je dostatočná pravdepodobnosť, že v blízkej budúcnosti môže dôjsť k environmentálnej škode.

Chránené druhy a chránené biotopy sú:

- chránené druhy európskeho významu uvedené v osobitnom predpise,
- druhy európskeho významu a sťahovavé vtáky, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia a ich chránené biotopy,
- miesta na rozmnožovanie alebo na oddych chránených druhov európskeho významu uvedených v osobitnom predpise,
- chránené biotopy európskeho významu uvedené v osobitnom predpise.

Ide o druhy zaradené do **príloh II a IV** smernice **92/43/EHS** o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, typy biotopov z **prílohy I** smernice 92/43/EHS a druhy vtákov z **prílohy I** smernice 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva (smernica o vtákoch).

Na Slovensku sú chránené druhy a biotopy uvedené v prílohách vykonávacej vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o Ochrane prírody a krajiny (ďalej „zákon o OPaK“).

- Príloha č. 1A: Zoznam biotopov európskeho významu a ich spoločenská hodnota;
- Príloha č. 4A: Chránené rastliny, ktoré sa prirodzene vyskytujú na území Slovenskej republiky a ich spoločenská hodnota;
- Príloha č. 5A: Chránené živočíchy, ktoré sa prirodzene vyskytujú na území Slovenskej republiky a ich spoločenská hodnota;
- Príloha 7: Zoznam vybraných druhov živočíchov a ich spoločenská hodnota, vybrané podmienky druhovej ochrany a podrobnosti o nich.

Škoda je merateľná nepriaznivá zmena prírodného zdroja alebo merateľné zhoršenie jeho funkcií, ku ktorým môže dôjsť priamo alebo nepriamo.

Environmentálna škoda **nezahŕňa škodu na majetku ani škodu na zdraví!**

Základný stav je stav **prírodného zdroja a jeho funkcií**, ktoré plní v prospech iného

prírodného zdroja alebo verejnosti v čase poškodenia, ktorý by existoval, keby k environmentálnej škode nedošlo, odhadnutý na základe dostupných informácií.

Základný stav sa zisťuje na základe najlepších dostupných informácií z vyhotovených, uchovávaných a šírených dokumentácií, podľa osobitných predpisov najmä zákona o OPaK z výsledkov monitoringu, z prieskumných prác, z odborných posudkov znalcov z odboru Ochrany životného prostredia, odvetvia Ochrany prírody a krajiny alebo z vedeckej a odbornej literatúry, prípadne zo stanovísk ŠOP SR a ďalších odborných inštitúcií. Odporúčané sú údaje z informačných systémov: KIMS - Komplexný informačný a monitorovací systém, prevádzkovaný ŠOP SR, IS PaNEŠ - Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd, prevádzkovaný SAŽP, LGIS - Lesnícky geografický informačný systém, prevádzkovaný NLC, z ortofotomáp a pod.

Stav ochrany pri chránených biotopoch je súhrn vplyvov pôsobiacich na chránený biotop a jeho typické druhy, ktoré môžu ovplyvniť dlhodobé prirodzené rozšírenie biotopu (jeho areál), štruktúru a funkcie, ako aj dlhodobé prežitie jeho typických druhov v závislosti od konkrétneho prípadu na území Slovenskej republiky alebo v jeho prirodzenom rozsahu.

Stav ochrany pri chránených druhoch je súhrn vplyvov pôsobiacich na príslušný chránený druh, ktoré môžu ovplyvniť jeho dlhodobé rozšírenie a početnosť jeho populácie v závislosti od konkrétneho prípadu, na území Slovenskej republiky alebo v jeho prirodzenom areáli.

Priaznivým stavom chráneného biotopu je stav, keď jeho prirodzený areál a plocha, ktoré v tomto areáli pokrýva, sú stabilné, prípadne sa zväčšujú, keď si biotop udržiava svoju špecifickú štruktúru a funkcie, ktoré sú potrebné na jeho dlhodobé udržiavanie, existujú a je pravdepodobné, že budú existovať aj naďalej v blízkej budúcnosti. Stav biotopu sa považuje za priaznivý, ak stav jeho typických druhov je priaznivý.

Priaznivým stavom chránených druhov je stav, keď údaje o dynamike populácie chráneného druhu naznačujú, že sa druh dlhodobo sám udržiava ako životaschopný prvok vo svojom chránenom biotope, jeho prirodzený areál sa nezmenšuje a pravdepodobne sa ani v blízkej budúcnosti nebude zmenšovať a existuje a pravdepodobne bude aj naďalej existovať dostatočne veľký chránený biotop na dlhodobé udržanie jeho populácie.

Obnovou, vrátane prirodzenej obnovy je v prípade environmentálnej škody na chránených druhoch a chránených biotopoch návrat poškodených prírodných zdrojov alebo ich zhoršených funkcií (ekosystémových služieb) do základného stavu, t. j. do pôvodného stavu.

Závažnosť nepriaznivých účinkov na chránených druhoch a chránených biotopoch podľa odseku 1 písm. a) bod 1 sa určuje a posudzuje **na základe základného stavu a kritérií uvedených v prílohe č. 1.** zákona č. 359/2007 Z. z. o EŠ.

Posúdenie vzniku environmentálnej škody

Východiskom pre **posúdenie závažnosti nepriaznivých účinkov environmentálnej škody** a jej hrozby na chránených druhoch a chránených biotopoch európskeho významu je určenie základného stavu, t. j. ich stavu v čase vzniku škody a vyhodnotenie **kritérií závažnosti** (príloha č. 1 zákona o EŠ). Pre posúdenie poškodenia alebo zničenia biotopov alebo populácií druhov eu. významu je potrebná čo najpresnejšia informácia o ich stave pred a po udalosti.

Závažné nepriaznivé zmeny základného stavu sa určujú merateľnými údajmi, ako sú:

- **počet jedincov** chráneného druhu, **hustota ich populácie** alebo **rozloha územia** ich výskytu,
- **úloha konkrétnych jedincov alebo poškodeného územia** vo vzťahu k ochrane chráneného druhu alebo chráneného biotopu, **vzácnosť výskytu** chráneného druhu alebo chráneného biotopu posudzované na miestnej, regionálnej alebo vyššej úrovni vrátane úrovne Európskeho spoločenstva,
- **rozmnožovacia schopnosť** chráneného druhu podľa dynamiky špecifickej pre konkrétny druh alebo konkrétnu populáciu a jeho **životaschopnosť** alebo **schopnosť prirodzenej obnovy** chráneného biotopu podľa dynamiky špecifickej pre jeho charakteristické chránené druhy alebo ich populácie,
- **schopnosť chráneného druhu alebo chráneného biotopu** po tom, ako došlo k jeho poškodeniu, **zotaviť sa v krátkom čase bez akéhokoľvek iného zásahu** s výnimkou opatrení na zvýšenú ochranu, a to iba v dôsledku jeho vlastnej dynamiky do stavu, ktorý možno považovať za rovnocenný alebo lepší, ako bol základný stav.

Typy možných udalostí environmentálnej škody a hrozby na chránených druhoch a chránených biotopoch európskeho významu

- priame odstránenie chránených druhov a chránených biotopov
- poškodenie vegetačného krytu (rozoranie, prejazd techniky, priame odbagrovanie ai.)
- nevhodná aplikácia hnojív
- únik jedovatých látok do pôdy, prípadne ich odnos do povrchovej vody alebo priesaky do podzemnej vody
- ovplyvnenie kvality povrchových alebo podzemných vôd s následkom na chránených druhoch a chránených biotopoch

- ovplyvnenie kvantitatívneho režimu povrchovej alebo podzemnej vody
- zásahy do morfológie vodných tokov
- nelegálny výrub na lesnej pôde
- nelegálna stavebná činnosť
- vedomé prenasledovanie a usmrcovanie chránených druhov
- vyrušovanie chránených druhov prevádzkovými činnosťami (stavebné a demolačné práce, nadmerná rekreácia)

Kto zodpovedá za environmentálnu škodu a bezprostrednú hrozbu?

Za environmentálnu škodu **zodpovedá prevádzkovateľ, ktorý ju spôsobil** svojou pracovnou činnosťou podľa § 1 ods. 2 a 3, okrem výnimiek zákona a povolenej obrany prevádzkovateľa (podľa § 11 ods. 3 a 4). Prevádzkovateľ **je povinný predchádzať vzniku environmentálnej škody a bezprostrednej hrozby environmentálnej škody**.

Prevádzkovateľom je právnicka alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá **vykonáva alebo riadi pracovnú činnosť**, alebo na ktorú boli **prevedené rozhodujúce ekonomické právomoci** nad technickým fungovaním takejto činnosti, vrátane **držiteľa povolenia alebo oprávnenia** na takúto činnosť, **osoby zaregistrovanej** na takúto činnosť alebo **osoby vykonávajúcej pracovnú činnosť na základe oznámenia**. Zákon sa vzťahuje na prevádzkovateľa pracovnej činnosti, nie na činnosť jednotlivca.

Prevádzkovateľ znáša náklady na preventívne a nápravné opatrenia, a to aj v prípade, ak ich namiesto neho vykonal štát. Náklady vynaložené na opatrenia bude štát, resp. príslušný orgán spätne vymáhať od prevádzkovateľa v exekučnom konaní.

Režim zodpovednosti

v zmysle smernice o environmentálnej zodpovednosti a zákona o environmentálnych škodách sa uplatňuje **objektívna a subjektívna zodpovednosť prevádzkovateľov**.

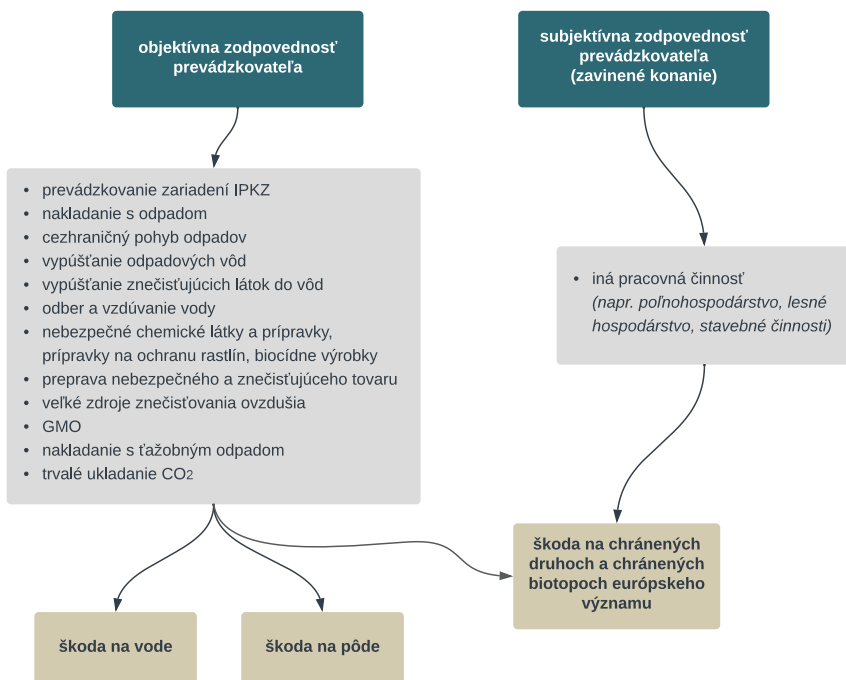
Režim **objektívnej zodpovednosti** bez ohľadu na zavinenie sa vzťahuje na prevádzkovateľov, ktorí majú niektorú z uvedených pracovných činností povolenú, zaregistrovanú alebo majú oprávnenie na jej vykonávanie, prípadne vykonávajú viaceré z uvedených činností.

Zoznam pracovných činností, pri ktorých platí objektívna zodpovednosť (§ 1 ods. 2):

- a. prevádzkovanie zariadení IPKZ
- b. zber, preprava, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov
- c. cezhraničný pohyb odpadov

- d. vypúšťanie odpadových vôd do povrchových alebo do podzemných vôd vrátane povolenia s tým spojených vodných stavieb
- e. vypúšťanie znečisťujúcich látok (ZL) do povrchových alebo do podzemných vôd alebo injektáž ZL do podzemných vôd vrátane povolenia s tým spojených vodných stavieb
- f. odber a vzdúvanie vody vrátane povolenia s tým spojených vodných stavieb
- g. výroba, používanie, uskladňovanie, spracúvanie, plnenie, uvoľňovanie do ŽP a vnútropodniková preprava:
  1. nebezpečných chemických látok a nebezpečných chemických prípravkov
  2. prípravkov na ochranu rastlín vrátane ich uvádzania na trh
  3. biocídnych výrobkov vrátane ich uvádzania na trh
- h. preprava nebezpečného alebo znečisťujúceho tovaru dopravou: cestnou, železničnou, vnútrozemskou vodnou, námornou a leteckou
- i. prevádzky VZZO, spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov
- j. používanie GMO v uzavretých priestoroch vrátane ich prepravy
- k. zámerné uvoľňovanie GMO
- l. nakladanie s odpadom z ťažobného priemyslu
- m. trvalé ukladanie CO₂ do geologického prostredia

Režim zodpovednosti

Režim **subjektívnej zodpovednosti** sa uplatňuje na prevádzkovateľov akejkoľvek inej pracovnej činnosti (§ 1 ods. 3), ak zavineným konaním - opomenutím, nedbanlivosťou, zámerným porušením právnych predpisov, nedodržaním podmienok rozhodnutia orgánov štátnej správy spôsobia bezprostrednú hrozbu alebo environmentálnu škodu na chránených druhoch rastlín a chránených živočíchoch európskeho významu, na sťahovavých vtákoch a ich biotopoch, na chránených biotopoch európskeho významu v sústave Natura 2000 a mimo nej.

Finančné krytie zodpovednosti za environmentálnu škodu

Zákon o environmentálnych škodách ukladá prevádzkovateľovi pracovnej činnosti, uvedenej v § 1 ods. 2 písm. a) až m) - **povinnosť zabezpečiť finančné krytie (FK) svojej zodpovednosti za environmentálnu škodu**, vrátane predpokladaných nákladov na nápravnú činnosť a nápravné opatrenia na odstránenie environmentálnej škody. Túto povinnosť má prevádzkovateľ nepretržite po celý čas prevádzkovania svojej pracovnej činnosti (uplatňuje sa od 1. júla 2012).

Prevádzkovatelia akejkoľvek inej pracovnej činnosti (§ 1 ods. 3 zákona o EŠ), ktorou môžu spôsobiť hrozbu alebo škodu na chránených druhoch a chránených biotopoch eu. významu v sieti i mimo siete Natura 2000 - **nemajú povinnosť zabezpečiť a preukázať finančné krytie svojej zodpovednosti** príslušnému úradu (OÚ OSŽP). Nezbaňuje ich to však povinnosti niesť zodpovednosť za vznik škody alebo hrozby, povinnosti oznámiť udalosť, ale najmä **škodu napraviť z vlastných finančných zdrojov**.

Formy finančného krytia: poistenie, banková záruka a účelovo viazaný účet.

Výška finančného krytia musí zodpovedať výške predpokladaných nákladov na nápravnú činnosť, vrátane analýzy rizika na zdravie ľudí, v prípade environmentálnej škody na pôde a nákladov na nápravné opatrenia na odstránenie environmentálnej škody. Stanovuje sa ako kvalifikovaný odhad rizika konkrétnej prevádzky odborne spôsobilou osobou, vrátane predpokladaných nákladov na zvládnutie udalosti, odstránenie dopadov a navrátenie poškodeného miesta do základného stavu, t. j. do stavu keby k environmentálnej škode nedošlo.

Výška nákladov predstavuje odhadované náklady na nápravnú činnosť – analýzu rizík, monitoring znečistenia alebo poškodenia, realizáciu nápravných opatrení (manažment, projekt nápravy, realizáciu nápravných opatrení a monitorings na preukázanie účinnosti nápravy) a na technické opatrenia (znalecké posudky, právne a poradenské služby). Návrh a posúdenie rizika a výšku FK by mala vykonať odborne spôsobilá osoba pre prevádzkovateľa, prípadne ním poverená osoba, zodpovednosť však nesie prevádzkovateľ.

Čo je rozhodujúce

pri riešení hrozby a environmentálnej škody na chránených druhoch a chránených biotopoch európskeho významu?

- **Preukázať príčinnú súvislosť** medzi činnosťou prevádzkovateľa a vznikom hrozby (BHEŠ) alebo vznikom environmentálnej škody (EŠ). Pritom je možné využiť šetrenie, zistenia a závery Policajného zboru, SIŽP, odborné stanoviská dotknutých orgánov ochrany prírody a krajiny (OÚ OSŽP) a ŠOP SR alebo znalecké posudky, v ktorých by malo byť podrobne popísané, akým spôsobom došlo k poškodeniu alebo zničeniu chránených biotopov, ich funkcií, chránených druhov alebo ich populácií, teda kauzalita príčin a následkov poškodenia prírodných zdrojov a ich časový rámec.
- **Preukázať závažný nepriaznivý účinok prevádzkovej činnosti na priaznivý stav** chránených druhov a chránených biotopov, ich závažné poškodenie alebo zničenie. Využiť pritom dostupné údaje o základnom stave v mieste poškodenia, vyhodnotiť kritéria závažnosti, ktoré tvoria prílohu č. 1 zákona o EŠ a porovnať stav pred a po udalosti. Výsledkom hodnotenia bude kvantifikácia zmien v poškodenom území a východisko pre stanovenie nápravy.
- **Preukázať zavinené konanie prevádzkovateľa, akejkoľvek inej pracovnej činnosti** (§ 1 ods. 3 zákona o EŠ)- opomenutie, nedbanlivosť, zámerné porušenie predpisov, nedodržanie povolenia. Pri škode spôsobenej rizikovými pracovnými činnosťami prevádzkovateľa uvedenými v § 1 ods. 2 a) až m) zákona o EŠ - zavinené konanie nie je potrebné preukázať.

Kto a ako môže oznámiť environmentálnu škodu a bezprostrednú hrozbu

na chránených biotopoch alebo chránených druhoch európskeho významu?

Zákon ukladá túto povinnosť **prevádzkovateľovi**. Prevádzkovateľ je povinný **oznámiť príslušnému úradu okolnosti prípadu** hrozby (§ 4 ods. 2) a environmentálnej škody (§ 5 ods. 1) a bezodkladne vykonať preventívne opatrenia.

Oznámenie (§ 26) môže podať **vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti, osoby**, ktoré sú alebo môžu byť **environmentálnou škodou dotknuté**, právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorej práva alebo právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť environmentálnou škodou priamo dotknuté, mimovládna organizácia.

Oznámenie **sa podáva v písomnej forme príslušnému orgánu**, ktorými sú: Okresný úrad, odbor starostlivosti o ŽP, SIŽP, ak sa jedná o prevádzku alebo zariadenie IPKZ a Ministerstvo ŽP SR, ak EŠ alebo hrozba EŠ presiahla hranice SR.

Oznámenie obsahuje údaje ako: obchodné meno prevádzkovateľa (pôvodcu EŠ), miesto a dátum vzniku EŠ, dátum zistenia, opis zistených skutočností, ako napr. názov chráneného druhu/chráneného biotopu, rozsah, počet, veľkosť poškodeného územia alebo zničenia, pravdepodobnú príčinu vzniku EŠ, opis škodlivej činnosti a jej prejavy, dôkazy potvrdzujúce udalosť; meno, priezvisko a miesto trvalého pobytu oznamovateľa (FO), názov, sídlo, meno a priezvisko štatutárnych zástupcov oznamovateľa, ak je oznamovateľ zamestnancom právnickej osoby.

Na podanie oznámenia môže oznamovateľ využiť:

- **formuláre pre prevádzkovateľa** na stiahnutie z webovej stránky enviroportálu/environmentálne-škody: <https://www.enviroportal.sk/environmentalne-skody/informacne-zdroje/formulare-podla-zakona-o-es-o-bhes>
- **oznámenie online v IS** s povinným prihlásením a registráciou prostredníctvom: <https://enviskody.enviroportal.sk/oznamenie/>

Podnet môže písomne podať verejnosť vo vybraných prípadoch **veľmi závažného znečistenia a poškodenia ŽP** týkajúceho sa vody, pôdy, chránených druhov a chránených biotopov eu. významu.

Podanie podnetu je možné aj prostredníctvom **formulára podnetu on-line** dostupného po registrácii v Informačnom systéme prevencie a nápravy environmentálnych škôd (IS PaNEŠ): <https://enviskody.enviroportal.sk/podnet/>

Ak má prevádzkovateľ pochybnosti o tom, či je poškodenie prírodných zdrojov závažné, môže:

- požiadať príslušný úrad o **konzultáciu** (písomne listom). Podanie konzultácie však nezbujuje prevádzkovateľa konať povinnosti. Žiadosť o konzultáciu je dostupná na enviroportáli: <http://www.enviroportal.sk/environmentalne-skody/informacne-zdroje>
- využiť konzultácie prostredníctvom webovej stránky enviroportálu Environmentálne škody, **pýtate sa**, alebo často kladené otázky (FAQ): <https://www.enviroportal.sk/pytate-sa/environmentalne-skody/faq>

Ak prevádzkovateľ nevie posúdiť, či má alebo nemá konať v danej škodlivej udalosti, alebo či sa jedná o bezprostrednú hrozbu škody alebo o environmentálnu škodu, môže využiť rozhodovací kľúč- IT nástroj v IS prevencie a nápravy environmentálnych škôd: <http://enviskody.enviroportal.sk/uvod>

Čo má prevádzkovateľ urobiť?

Nápravu environmentálnej škody v každom prípade!

Cieľom nápravy environmentálnej škody na chránených druhoch a chránených biotopoch je obnova životného prostredia do základného stavu.

Tento cieľ sa dosahuje pomocou **primárnej, doplnkovej a kompenzačnej nápravy**, vrátane **okamžitej nápravy a zmierňujúcich opatrení**.

Pri environmentálnych škodách sa vyžaduje **náprava poškodeného alebo zničeného miesta** a ak to nie je možné, využije sa možnosť väčšieho počtu opatrení na **kompenzáciu a vyrovnanie dočasných strát** poškodených prírodných zdrojov.

Náklady na nápravu škody hradí prevádzkovateľ – pôvodca environmentálnej škody.

Okamžitá náprava a zmierňujúce opatrenia sa prijímajú na zabránenie šírenia, odstránenie znečisťujúcich látok, škodlivých faktorov s cieľom obmedziť alebo predísť ďalším environmentálnym škodám a nepriaznivým účinkom na zdravie alebo ďalšiemu zhoršeniu funkcií prírodných zdrojov.

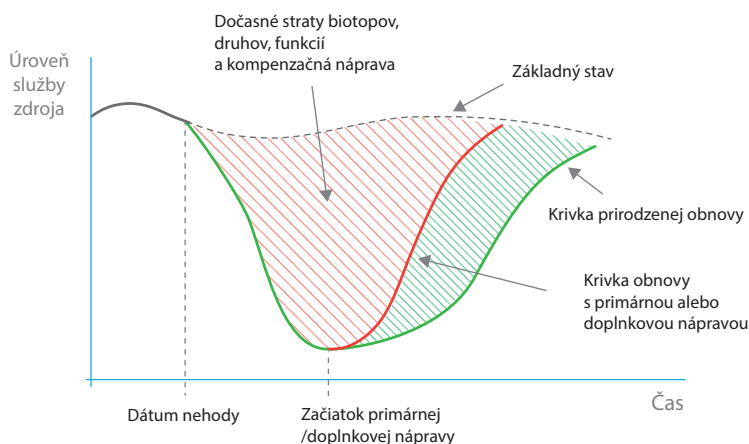
Primárna náprava - sú nápravné opatrenia na dosiahnutie obnovy poškodeného biotopu, populácie druhu a jeho biotopu alebo jeho funkcií do základného (pôvodného) stavu alebo do takmer základného stavu. Vykonávajú sa aj prostredníctvom prirodzenej obnovy alebo prostredníctvom obnovy v čo najkratšom čase, obnovou priamo v mieste poškodenia. Časové hľadisko je pritom rozhodujúcim faktorom, čím skôr sa náprava realizuje, tým sú náklady nižšie.

Doplnková náprava - prijíma sa, ak sa nedosiahla obnova poškodeného biotopu, populácie druhu a jeho biotopu alebo jeho funkcií primárnymi nápravnými opatreniami. Jej účelom je zabezpečiť podobnú úroveň prírodných zdrojov a ich funkcií, v akej sa nachádzali pred poškodením. Doplnková náprava môže byť vykonaná aj na inom mieste, ak primárnou nápravou nie je možné dosiahnuť pôvodný stav. Pri výbere doplnkových nápravných opatrení sa zohľadní prístup ekvivalencie na zabezpečenie rovnakého typu, kvality a množstva ako boli poškodené prírodné zdroje a ich funkcie. Vybrané miesto nápravy by malo byť geograficky spojené s miestom poškodenia. Ak to nie je možné, znížená kvalita prírodných zdrojov a ich funkcií sa kompenzuje zvýšeným množstvom nápravných opatrení.

Kompenzačná náprava - sú nápravné opatrenia, ktoré sa prijímajú na kompenzáciu dočasných strát na populácii druhu, dynamike, rozlohe a funkciách poškodených biotopov a druhov, pokiaľ sa primárnou alebo doplnkovou nápravou nedosiahne obnova prírodných zdrojov a ich funkcií do pôvodného stavu v akom sa nachádzali pred poškodením. Môže byť vykonaná buď v mieste poškodenia alebo na náhradnom

mieste, ale s prihliadnutím na geografické umiestnenie a charakter pôvodnej lokality s využitím prístupov ekvivalencie. Kompenzačná náprava nezahŕňa finančnú kompenzáciu pre verejnosť.

Priebeh environmentálnej škody

Udalosť a jej riešenie

1. Ak nastane udalosť závažného poškodenia alebo zničenia vybraných prírodných zdrojov, ako sú chránené druhy a chránené biotopy eu. významu, voda a pôda, ktoré spôsobil **prevádzkovateľ - je povinný udalosť oznámiť príslušnému úradu a bezodkladne vykonať preventívne opatrenia** na zamedzenie šírenia znečistenia alebo na zmiernenie dopadov škodlivých faktorov. **Dotknuté a oprávnené osoby**, ktorých práva alebo právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť environmentálnou škodou, či škodlivou udalosťou dotknuté - vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti, právnická osoba alebo fyzická osoba, ako aj obec a mimovládna organizácia **sú oprávnené** takúto udalosť **oznámiť príslušnému úradu**.
2. Príslušný úrad preskúma, či je prípad relevantný, zisťuje rozsah a pôvodcu hrozby alebo škody. Pre rýchlu orientáciu a pomoc zainteresovaným SAŽP vyvinula IT nástroj „**rozhodovací kľúč**“ určený na posúdenie relevantnosti prípadu v zmysle režimu zákona o EŠ. Umožňuje jednoduchým zakliknutím ôsmich odpovedí (áno/nie), určiť či je nutné konať podľa zákona o EŠ alebo, že na daný prípad sa zákon nevzťahuje. Kľúč je dostupný na: <https://enviskody.enviroportal.sk/uvod>
3. Ak sa potvrdí hrozba environmentálnej škody, príslušný úrad začne správne konanie a uloží zodpovednému prevádzkovateľovi vykonať preventívne opatrenia.

4. Ak aj napriek vykonaným okamžitým preventívnym opatreniam došlo k environmentálnej škode, príslušný úrad začne správne konanie o uložení nápravných opatrení, v ktorom uloží prevádzkovateľovi povinnosť vypracovať a predložiť na schválenie návrh nápravných opatrení s uvedením termínov ich vykonania, ak to prevádzkovateľ neurobil sám.
5. Príslušný úrad vyzve dotknuté zainteresované strany (dotknuté orgány, odborné organizácie, znalcov), aby predložili odborné stanoviská vo veci poškodenia a oprávnené tretie strany (obec, správca, nájomca, užívateľ) vyzve na zaslanie pripomienok pre podporu v rozhodovaní o nápravných opatreniach.
6. Príslušný úrad vyzve vlastníkov znečistenej a kontaminovanej pôdy o povolenie na vstup na tieto pozemky, príp. v sprievode príslušníka policajného zboru, pokiaľ je to potrebné, zabezpečí vstup za účelom preskúmania a získania dôkazov z miesta udalosti pre pomoc a podporu pri rozhodovaní o nápravných opatreniach.
7. Prevádzkovateľ zabezpečí vypracovanie návrhu nápravných opatrení - projekt nápravy environmentálnej škody odborne spôsobilou osobou na vypracovanie dokumentácie ochrany prírody (spôsobilosť na vypracovanie kompenzačných opatrení, programov starostlivosti a programov záchran).
8. Príslušný úrad schvaľuje návrh nápravných opatrení a nariaďuje prevádzkovateľovi, pôvodcovi škody, aby opatrenia a projekt nápravy vykonal.
9. Prevádzkovateľ na vlastné náklady vykoná, zabezpečí alebo riadi realizáciu nápravných opatrení pod dozorom príslušného orgánu. Súčasťou nápravných opatrení musí byť aj vhodný monitoring, ktorým sa bude sledovať a vyhodnocovať úspešnosť realizovaných opatrení.
10. Ak prevádzkovateľ nevykoná nápravné opatrenia, príslušný orgán je oprávnený sám ich prijať a vykonať a následne vynaložené náklady vymáhať od prevádzkovateľa, pôvodcu environmentálnej škody (EŠ).

Prečo je to dôležité?

Cieľom Európskej únie v programe za oblasť životného prostredia je zabezpečiť, aby občania EÚ do roku 2050 mohli žiť v bezpečnom a zdravom prírodnom prostredí, ktorého správa a riadenie bude rešpektovať environmentálne limity, ekologickú odolnosť a environmentálnu zodpovednosť.

Dôležité linky

Webová stránka

<http://enviroportal.sk/environmentalne-skody>

Metodiky, manuály, informačné listy, brožúry, letáky

<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-skody/informacne-zdroje>

Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd

<https://enviskody.enviroportal.sk/uvod>

Podanie oznámenia o environmentálnej škode a hrozbe

<https://enviskody.enviroportal.sk/oznamenie/>

Register environmentálnych škôd

<https://enviskody.enviroportal.sk/register/skody>

Ministerstvo životného prostredia SR

Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava, Slovenská republika
tel.: +421 2 5956 1111, e-mail: info@enviro.gov.sk, www.minzp.sk

Slovenská agentúra životného prostredia

Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, Slovenská republika
tel.: +421 48 437 41 11, e-mail: enviskody@sazp.sk, www.sazp.sk

Aktivita sa realizuje v rámci národného projektu

Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.